

19.01.2022

Pormestari

9 §**Lausunto sosiaali- ja terveysministeriölle sosiaali- ja terveydenhuollon ja pelastustoimen uudistuksen lainsäädännön täydentämistä koskevasta hallituksen esitysluonnoksesta**

HEL 2021-013733 T 03 00 00

VN/26756/2021

Päätös

Pormestari päätti antaa sosiaali- ja terveysministeriölle seuraavan lausunnon sosiaali- ja terveydenhuollon ja pelastustoimen uudistuksen lainsäädännön täydentämistä koskevasta hallituksen esitysluonnoksesta:

Potilastietojen käsittely Uudellamaalla

Esitysluonnoksessa ehdotetaan säädettäväksi sosiaali- ja terveydenhuoltoa ja pelastustointia koskevan uudistuksen toimeenpanosta ja sitä koskevasta voimaantulusta annettuun lakiin (voimaantulolaki, 616/2021) uusi 64 a § väliaikaisesta oikeudesta saada ja käyttää toisen palveluntarjoajan potilastietoja hoidon edellyttämässä laajuudessa Uudenmaan maakunnassa, jos potilas ei ole kieltänyt tietojen luovuttamista. Esitysluonnoksen mukaan pysyvä lainsäädäntö potilastietojen käsittelyyn tullaan esittämään sosiaali- ja terveydenhuollon tiedonhallintäsäädösten kokonaisuudistuksen yhteydessä, arviolta syyskuussa 2022.

Tällä hetkellä HUS-kuntayhtymän ja alueen kunnallisen perusterveydenhuollon ja erikoissairaanhoidon potilasasiakirjat muodostavat terveydenhuollon yhteisen potilastietorekisterin, jonka rekisterinpitäjänä ovat kaikki rekisteriin liittyneet terveydenhuollon toimintayksiköt niiden omien potilasasiakirjojen osalta (terveydenhuoltolaki 1326/2010, 9 §). Kyseinen säännös kumoutuu ja Helsinki on aiemmissa lausunnoissaan suhtautunut kielteisesti mainitun lainkohdan mukaisen yhteisrekisterin poistumiseen. Tässä esityksessä ei yhteisrekisteriä vastaavaa sääntelyä myöskään esitetä.

Helsinki pitää kuitenkin uutta väliaikaista säännöstä potilastietojen käytöstä Uudellamaalla parempana kuin aiemmin säädettyä, jolloin tiedon käytettävyys ja tiedon integraatio olisivat ratkaisevasti heikentyneet Uudellamaalla verrattuna nykytilaan ja uuden lainsäädännön mukaiseen tilanteeseen muualla maassa. Ehdotettu sääntely on välttämätön terveydenhuoltolain 9 §:n mukaisen yhteisrekisterin kumoamisen johdosta, kun Uudenmaan alueella potilastiedot jakautuvat kuuteen eri rekisteriin (Helsinki, hyvinvointialueet ja HUS).

19.01.2022

Pormestari

Ehdotettu lisäys voimaannpanolakiin mahdollistaneen potilashoidon edellyttämän välttämättömän tiedonkulun turvaamisen muuhun maahan verrattuna tilanteessa, jossa uudistuksen aikataululla ei ole käytännössä mahdollista toteuttaa voimassaolevaan terveydenhuoltolain 9 §:n mukaiseen toimintamalliin merkittäviä muutoksia. Uusimaa tulee kuitenkin olemaan tietointegraation ja yhteisten tietojärjestelmien käyttömahdollisuuksien osalta muuta maata heikommassa asemassa, kun muualla Suomessa hyvinvointialueet tulevat ylläpitämään omaa asiakas- ja potilastietojärjestelmää ja toteuttamaan tiedon integraatiota sen kautta.

Asiaan on välttämättömästä palata tiedonhallintasäädösten kokonaisuudistuksen yhteydessä, sillä muualla Suomessa henkilön hoidossa on käytettävissä kaikki hänen työssäkäynti- ja asuinalueensa palveluketjuissa syntyneet tiedot. Esimerkiksi pääkaupunkiseutualue jakautuu tiedollisesti osiin siten, että alueen henkilöiden hoidossa käytössä oleva tietopohja on muiden suomalaisten hoidossa käytettävää tietopohjaa suppeampi. Uudenmaan erillISRatkaisu edellyttää erillISRatkaisuja myös tietojen liikkuvuuden osalta.

Pykälän kolmannen momentin mukaan Uudenmaan hyvinvointialueiden, Helsingin kaupungin ja HUS-yhtymän olisi esitettävä selvitys valvontaviranomaisille, miten rekisteröityjen oikeudet väliaikaisen tiedonsaantioikeuden osalta turvataan. Tätä momenttia Helsinki pitää tarpeettomana, koska ehdotettu sääntely on sopusoinnussa tietosuojasääntelyn kanssa eikä vaaranna rekisteröidyn oikeuksia. Rekisterinpitäjän velvollisuudet rekisteröityjen oikeuksien toteutumisessa perustuvat jo voimassaolevaan tietosuojasääntelyyn, jossa on kuvattu myös rekisterinpitäjän ilmoitusvelvollisuuden piiriin kuuluvat asiat.

Yksityiskohtaisissa perusteluissa (s. 29) todetaan: "Lähtökohtaisesti nykyinen potilaslakiin ja asiakastietolakiin sekä järjestämislakiin ja Uudenmaan järjestämislakiin sisältyvä sääntely on riittävä turvaamaan välttämättömän potilastietojen saatavuuden Uudenmaan maakunnan terveydenhuollon palvelunantajille." Tämä ei pidä paikkaansa vaan eduskuntakäsittelyn aikana useat asiaa käsitelleet valiokunnat ilmaisivat tarpeen Uudenmaan erillISRatkaisuun liittyvästä puutteellisesta sääntelystä aiheutuvien ongelmien ratkaisemiseksi.

Perusteluista on ymmärrettävissä, että Kanta-palvelut toimisivat riittävässä alustana potilastietojen luovuttamiselle ja liikkumiselle Uudella maalla. Kuten Helsinki on monessa yhteydessä aiemmin todennut, Kanta-palvelut eivät voi korvata alueellisessa potilastietojärjestelmässä tapahtuvaa tietojen käsittelyä.

19.01.2022

Pormestari

Helsinki haluaa tässä yhteydessä tuoda esiin myös sen, että valtion on riittävällä rahoituksella varmistettava, että uudistuksen edellyttämät tietojärjestelmäuudistukset saadaan toteutettua uudistuksen toimeenpanolle asetetussa aikataulussa.

Kuntien mahdollisuus myydä tukipalveluja hyvinvointialueelle

Voimaanpanolakiin ehdotetaan lisättäväksi uusi 69 a §, jossa kuntien hyvinvointialueille tuottamien tukipalvelujen yhtiöittämiselle esitetään yhden vuoden siirtymäaikaa, jos kunta on tuottanut kyseisiä palveluja sosiaali- ja terveydenhuoltoon ennen vuotta 2023. Hyvinvointialue voisi myös siirtymäaikana ostaa palveluja kunnilta kilpailuttamatta, jos hankinta alittaa EU-kynnysarvot. Ehdotetun 69 a §:n 2 momentin mukaan sääntelyä sovelletaan myös kuntayhtymän myyntiin sekä hyvinvointialueen ostoon kuntayhtymältä.

HUS-yhtymä perustetaan Helsingin kaupungin ja Uudenmaan hyvinvointialueiden välisellä perussopimuksella, joka on hyväksyttävä aluevaltuustoissa ja Helsingin kaupunginvaltuustossa 30.4.2022 mennessä. Voimaanpanolain 27 §:n 3 momentin mukaan HUS-sairaanhoidopiirin sitoumukset siirtyvät HUS-yhtymälle suoraan lain nojalla. HUS-yhtymä ei ole kuntayhtymä vaan hyvinvointiyhtymä. Koska ehdotetun 69 a §:n 2 momentin mukaan sääntelyä sovelletaan kuntayhtymän myyntiin sekä hyvinvointialueen ostoon kuntayhtymältä, jää epäselväksi, sovelletaanko sitä myös HUS-yhtymään, jolle siirtyy suoraan lain nojalla nykyisen kuntayhtymän sopimukset. Lainkohtaa olisi tältä osin selkeytettävä.

Koulutus-, tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoimintaa koskeva sääntely

Esitysluonnoksessa ehdotetaan lisättäväksi hyvinvointialueille velvollisuus sopia koulutus-, tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoiminnan strategisesta suunnitelmasta ja sen toteuttamisesta osana yhteistyöalueiden yhteistyösopimusta.

Helsinki pitää ehdotettua lisäystä perusteltuna. On kuitenkin otettava huomioon, ettei muutos yksistään riitä turvaamaan vaikuttavan tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoiminnan (TKI-toiminnan) toteuttamista.

Jatkovalmistelussa on löydettävä ratkaisuja erityisesti koulutus- ja TKI-toiminnan rahoitukseen siten, että rahoitusjärjestelmä on tasapuolinen ja yhteistyöhön kannustava, mutta myös yliopistollista sairaalaa ylläpitävien hyvinvointialueiden roolin ja siitä seuraavat vastuutehtävät huomioiva. Tältä osin kaupunki haluaa myös muistuttaa, että jatkossa vastuu opetuksen ja tutkimuksen rahoituksen riittävyyden varmistamisesta on valtiolla. Koulutus- ja TKI-toiminnan rahoituksen tulisi olla erillinen

19.01.2022

Pormestari

hyvinvointialueiden laskennallisesta rahoituksesta, jolloin siinä voitaisiin huomioida paremmin vastuutehtävät sekä vuosittaiset tarpeet.

Vaikka tässä yhteydessä esitetty muutos koskee hyvinvointialueiden yhteistyöaluetasoista yhteistyötä, tulee jatkossa koulutus- ja TKI-toimintaan liittyvää yhteistyötä ja koordinaatiota vahvistaa myös kansallisella tasolla.

Esittelijä

kansliapäällikkö
Sami Sarvilinna

Lisätiedot

Marja-Liisa Rautanen, kaupunginsihteeri, puhelin: 310 36184
marja-liisa.rautanen(a)hel.fi

Liitteet

- 1 Lausuntopyyntö 1.12.2021, fi
- 2 Lausuntopyyntö 1.12.2021, liite, lausuntokierros Soteuudistus täydennys, fi
- 3 Sosiaali- ja terveystoimialan lausunto 14.1.2022

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Otteet**Ote**

Sosiaali- ja terveysministeriö

Otteen liitteet

Esitysteksti
Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Tiedoksi

Sosiaali- ja terveystoimiala
Kaupunginkanslia

Päätösehdotus

Päätös on ehdotuksen mukainen.

Esittelijän perustelut

Sosiaali- ja terveysministeriö pyytää lausuntoa (liitteet 1 ja 2) hallituksen esitysluonnoksesta sote-uudistukseen liittyvän lainsäädännön muuttamisesta. Esityksen tavoitteena on tarkentaa sosiaali- ja terveydenhuoltoa ja pelastustointia koskevan uudistuksen lainsäädäntöä niiltä osin, joissa on havaittu täsmentämistarpeita uudistuksen toimeenpa-

19.01.2022

Pormestari

nossa. Lausunto on pyydetty antamaan lausuntopalvelussa viimeistään 20.1.2022.

Laki sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen järjestämisestä Uudellamaalla annetun lain muuttamisesta ja laki terveydenhuoltolain 46 §:n muuttamisesta tulisivat voimaan 1.1.2023 ja muut lait mahdollisimman pian lain vahvistamisen jälkeen.

Esitysluonnoksessa ehdotetaan määräaikaisesti säädettäväksi oikeudesta luovuttaa potilastietoja hoidon edellyttämässä laajuudessa Uudenmaan maakunnassa potilasta hoitavalle taholle, jos potilas ei ole kieltänyt tietojen luovuttamista.

Väliaikaisen toimielimen tiedonsaantioikeutta ehdotetaan muutettavaksi siten, että väliaikaisella toimielimellä olisi oikeus saada sosiaali- ja terveydenhuollon asiakas- ja potilastietoja silloin, kun tiedot olisivat välttämättömiä asiakkaan hoidon ja palvelujen jatkuvuuden sekä hoitoon ja palveluun liittyvien yksilökohtaisiin sopimuksiin liittyvine velvoitteiden täyttämiseksi.

Kuntien hyvinvointialueille tuottamien tukipalvelujen yhtiöittämiselle ehdotetaan yhden vuoden siirtymäaikaa, jos kunta on tuottanut kyseisiä palveluja sosiaali- ja terveydenhuoltoon ennen vuotta 2023. Hyvinvointialue voisi myös siirtymäaikana ostaa palveluja kunnilta kilpailuttamatta, jos hankinta alittaa EU-kynnysarvot.

Lisäksi ehdotetaan täsmennettäväksi ympäristöterveydenhuollon tehtävien järjestämisvastuun sopimuksenvaraista siirtoa, sosiaali- ja terveydenhuollon koulutus-, tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoimintaa, asiakirjojen siirtoa, valtionavustuksien takaisinperintää, neuvottelukuntien toimintakautta sekä ensihoitokeskuksien lääkärihelikopteritoimintaa koskevia velvoitteita.

Ministeriölle annettava lausunto perustuu sosiaali- ja terveystoimialan liitteenä 3 olevaan lausuntoon. Asia on valmisteltu yhteistyössä kaupunginkanslian talous- ja suunnitteluosaston sekä oikeuspalvelujen kanssa.

Hallintosäännön 9 luvun 1 §:n 7 kohdan mukaan pormestari tekee esityksiä ja antaa kaupunginhallitukselta pyydettyjä lausuntoja sekä huolehtii näihin rinnastettavista muista tehtävistä, jollei asiaa sen periaatteellisen tai taloudellisen merkityksen johdosta ole saatettava kaupunginhallituksen käsiteltäväksi.

Esittelijä

kansliapäällikkö
Sami Sarvilinna

19.01.2022

Pormestari

Liitteet

- 1 Lausuntopyyntö 1.12.2021, fi
- 2 Lausuntopyyntö 1.12.2021, liite, lausuntokierros Soteuudistus täydennys, fi
- 3 Sosiaali- ja terveystoimialan lausunto 14.1.2022

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Otteet

Ote

Sosiaali- ja terveysministeriö

Otteen liitteet

Esitysteksti
Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Tiedoksi

Sosiaali- ja terveystoimiala
Kaupunginkanslia

19.01.2022

Pormestari

MUUTOKSENHAKUOHJEET

1

MUUTOKSENHAKUKIELTO

Pöytäkirjan 9 §.

Tähän päätökseen ei saa hakea muutosta, koska päätös koskee asian valmistelua tai täytäntöönpanoa.

Sovellettava lainkohta: Kuntalaki 136 §

Postiosoite

PL 10
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
kaupunginkanslia@hel.fi

Käyntiosoite

Pohjoisesplanadi 11-13
Helsinki 17
<http://www.hel.fi/kaupunginkanslia>

Puhelin

+358 9 310 1641

Faksi

+358 9 655 783

Y-tunnus

0201256-6

Tilinro

FI0680001200062637

Alv.nro

FI02012566

19.01.2022

Pormestari

Juhana Vartiainen
pormestari

Päätös on sähköisesti allekirjoitettu.

Pöytäkirja on pidetty nähtävänä yleisessä tietoverkossa osoitteessa
www.hel.fi 19.01.2022.